

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙ ΕΚ ΛΕΙΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑ ΙΣΧΥΟΝΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

(σελ. 165—184)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΔΙΚΑΙ ΕΚ ΛΕΙΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑ ΙΣΧΥΟΝΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ (*)

Ὡς ἐν παντὶ ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου διεπιμένῳ κράτει, οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν, ὁ νομοθέτης ἔχει διαμορφώσει εἰς ἴδιον θεσμὸν διοικητικῶν διαφορῶν τὰς διενέξεις τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ νόμιμον γενομένης ἐν πολέμῳ λείας ἰδιωτικῶν σκαφῶν καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῶν φορτίου. Πρόκειται περὶ θεσμοῦ ἰδιορρύθμου, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῶν ἐξῆς δύο ἀπόψεων: Ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι αἱ ἐκ λειῶν διοικητικαὶ διαφοραὶ προκύπτουσιν οὐχὶ ἐκ συνήθους διοικητικῆς ἐνεργείας τῆς συλλώσεως πολιτείας, ἀλλ' ἐκ δράσεως αὐτῆς αὐτόχρημα πολεμικῆς. Ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι κρίνεται κατ' αὐτὰς τὸ σύννομον κρατικῆς ἐνεργείας στρεφομένης οὐχὶ κατὰ ἰδιωτῶν διοικουμένων ὑπὸ τοῦ ἐνεργοῦντος κράτους, ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ ξένων πλοιοκτητῶν, ἐφοπιστῶν ἢ φορτωτῶν. Παρὰ πάντα ταῦτα προσήκει εἰς τὰς ἐκ λειῶν διαφορὰς ὁ χαρακτήρ διαφορῶν διοικητικῶν, λόγῳ τοῦ ὅτι εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς σύλης προβαίνουνσι διοικητικαὶ ἀρχαί—κυβερνήται πολεμικῶν πλοίων, προϊστάμενοι ναυτικῶν διοικήσεων, ἀξιωματικοὶ ἐν γένει τοῦ ναυτικοῦ, τελῶναι, λιμενάρχαι καὶ ἄλλαι τινὲς ἀρχαί—ἀσκοῦσαι, ὡς εἰκός, κρατικὴν ἐξουσίαν. Ἀποτελοῦσι δ' αἱ λείαι πολέμου περίπτωσιν καθ' ἣν κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον ἰδιοκτησία ἰδιωτῶν δὲν εἶναι σεβαστὴ ἐν πολέμῳ. Τὰ συλλήσιμα ἀντικείμενα κατάσχονται καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου δικαστηρίου μετὰγονται ἀπὸ τῆς κυριότητος τοῦ ἰδιοκτῆμονος αὐτῶν ἰδιώτου εἰς τὴν κυριότητα τοῦ κατασχόντος κράτους. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν γενικῆς τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀρχῆς, καθ' ἣν ἐν πολέμῳ ὑφείλεται σεβασμὸς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς περιουσίας τῶν πολεμίων.

Ὁ παρ' ἡμῖν νομοθέτης θέτει, ὡς εἴρηται, διὰ κανόνων ἐσωτερικοῦ δικαίου ὑπὸ κρίσιν δικανικὴν τὸ νόμιμον τῶν ἐπιβαλλομένων ἐν πολέμῳ κατασχέσεων ἰδιωτικῶν πλοίων καὶ φορτίων. Τὸ δικαίωμα τῆς κατασχέσεως (capture, seizure) καὶ τῆς σύλης (prise) ρυθμίζουσι, τῶντι, κανόνες δικαίου, καὶ δὴ εἴτε ἐσωτερικοὶ νόμοι τοῦ συλλώντος κράτους, εἴτε ἰδίᾳ—εἰς μεγαλυτέραν δηλαδὴ ἔκτασιν—κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου (διεθνεῖς συμβάσεις ἢ ἔθιμα κλπ.) (1) Πᾶς κατὰ παράβασιν τῶν νομικῶν τούτων κανόνων διενεργούμενος

(*) Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ, ἐκ τῆς Revue hellénique de droit international, 1949.

(1) Ἰδίᾳ πρβλ. σύμβασιν τῆς Χάγης τοῦ 1907, Ναιτ. Δήλωσιν τοῦ Λονδίνου τῆς 26 Φεβρ. 1909 καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου διεθνοῦς δικαίου κατὰ τὴν ἐν Ὁξφόρδῃ τῷ 1913 σύνοδον αὐτοῦ καταρτισθὲν Manuel des lois de la guerre maritime ἐν Annuaire de l'Institut de droit international, 1913. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν γενομένην ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν διοικητικοῦ δικαστηρίου λειῶν κατὰ τὰ ἔτη 1913-1914 πρβλ. Ν. Ν. Σαριπόλου, Περὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν λειῶν καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου, 1913, ἰδίᾳ σελ. 27-28. Ὁ συγγραφεύς,

ληϊσμός είναι παράνομος, συνεπάγεται δ' υπό τινας προϋποθέσεις και την υποχρέωσιν τῆς κατασχρόσης πολιτείας ὅπως ἀποζημιώσει τοὺς ἔχοντας δικαιώματα ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ τῶν ἐμπορευμάτων.

Ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ νομικῶν κανόνων ὀρίζονται ἰδίᾳ οἱ δικαιούμενοι νὰ προβῶσιν εἰς τὴν σύλην, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος καθ' ὃν δύναται νὰ λάβῃ αὐτὴ χώραν, τὰ συλήσιμα ἀντικείμενα καὶ αἱ νομικαὶ καὶ πραγματικαὶ προϋποθέσεις τῆς κατασχέσεως καὶ τοῦ ληϊσμοῦ κλπ. Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι συλῶσι συννόμως οὐ μόνον οἱ κυβερνῆται πολεμικῶν πλοίων,

---

διατελέσας καὶ μέλος τοῦ τότε συλλοδικείου, ἀναφέρει τὰς ἐπὶ διαφόρων ἀναφερόντων ζητημάτων δοθείσας λύσεις καὶ τὰ τῆς γενομένης ἐν γένει ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς λείας οὐσιαστικῶν κανόνων τοῦ διεθνoῦς δικαίου. Πρὸς τὴν μονογραφίαν ταύτην καὶ γερμανιστί, κατὰ διατύπωσιν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως («Der griechische Prisengerichtshof und die Anwendung des Seekriegsrechts in den Balkankriegen») ἐν Jahrbuch des Völkerrechts, σελ. 319-338. Ἴδὲ καὶ S. Seferiadès, Les tribunaux de prises en Grèce, leur constitution, leur fonctionnement et leur jurisprudence, ἐν Rev. gén. de dr. intern. public, 1916.

Σημαινούσας διατάξεις διὰ τὰς λείας πολέμου, ἐνδιαφερούσας καὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰσήγαγε, πλὴν τῶν παλαιότερων διεθνῶν συνθηκῶν, καὶ ἡ διὰ τοῦ νόμου 423 τοῦ 1947 [226] κυρωθεῖσα συνθήκη εἰρήνης μεταξύ συμμάχων καὶ Ἰταλίας ἐν τμημ. Α § § 1-2 τοῦ XVIII παραρτήματος αὐτῆς (πρὸς σελ. 1180 τοῦ α' τεύχ. τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβ.), ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ συμφωνία περὶ χρησιμοποίησεως καὶ διαθέσεως τῶν πλοίων τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν τῶν ἀνακαταλαμβανομένων ἢ ἀνευρισκομένων ὑπὸ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων αὐτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Εὐρώπης πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ συναφθεῖσα μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Μ. Βρετ. ἀνάξ, κυρωθεῖσα δὲ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ νομοθ. διατ. 318 τοῦ 1947 [79].

Τὸ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων λειῶν ἐφαρμοστέον ἐν γένει οὐσιαστικὸν δίκαιον εἶναι τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ διεθνές. Περιμάχτητον ὅμως εἶναι τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ποῖον ἐξ αὐτῶν ὑπερισχέει ἐν περιπτώσει ἀντιθέσεως μεταξύ τούτων. Ἡ κρατοῦσα γνώμη εἶναι ὅτι τὰ συλλοδικεῖα, εἰς περιπτώσεις τοιούτων ἀντιθέσεων, ὀφείλουσι νὰ ἐμφαρμόσωσι τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον, ἀλλ' ἡ πολιτεία φέρει εὐθύνην ἔναντι τῶν λοιπῶν κρατῶν διὰ τὴν τοιαύτην παράβασιν κανόνων διεθνoῦς δικαίου. Τὸ ζήτημα εἶναι εὐρύτατον, κεῖται δ' ἄλλως τε ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἀνὰ χεῖρας περιορισμένης μελέτης. Πρὸς συναφῶς Σ. Σεφεριάδου, Μαθήματα δημ. διεθν. δικαίου, βιβλ. 2ον, σελ. 739, Ἰω. Σπιροπούλου, Δημόσι. διεθν. δίκαιον, 1940, σελ. 454, G. Bry, Précis de dr. intern. public § 624, R. Foignet, Manuel de dr. int. public, σελ. 599 καὶ πλείστους ἄλλους παρ' ἄλλοδαποῖς, ἰδίᾳ δὲ καὶ τὴν παλαιότεραν μονογραφίαν τοῦ Schramm, Das Prisengericht in seiner neusten Gestalt, 1913, σελ. 368 ἐπ. Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν νεωτέρων ἰδὲ Γεωργ. Κ. Τενεκίδου, Ἡ ἰσχὺς τῶν πράξεων ἐσωτερικοῦ δικαίου τῶν ἀντικειμένων πρὸς τὰ διεθνή νόμιμα, 1936, Ἀγ. Αἰμιλιανίδου, Περὶ τῶν βρεττανικῶν συλλοδικεῶν 1928, Κ. Γ. Τενεκίδου, Ἡ σύγκρουσις διεθνoῦς συμβάσεως καὶ ἐσωτερικοῦ νόμου, ἐν Ἐφημ. ἑλλ. ἀλλοδ. ν.μ. 1942, σελ. 76 ἐπ. (πρὸς) καὶ ἀντίρρουν τούτου ὑπὸ Π. Νομικοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ 1943 σελ. 288), Κ. Γ. Τενεκίδου, ἐν τέλει τοῦ σχολίου του ἐπὶ τῆς Ἀρ. Π. 116 τοῦ 1913 (σελ. 200 τῆς Ἐφ. ἑλλ. ἀλλοδ. ν.μ. τοῦ 1943). Ἰδίᾳ ὅμως πρὸς Κ. Εὐσταθιάδου, Σύγκρουσις ἐσωτ. καὶ διεθν. δικαίου κατὰ τὴν ν.μ. τῶν δικαστηρίων λειῶν, ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ 1945, σελ. 97 ἐπ., ἔθθα καὶ περαιτέρω ξένη βιβλιογραφία, καὶ ἀντίρρουν τούτου ὑπὸ Γ. Τενεκίδου, αὐτόθι, 1946, σελ. 187 ἐπ.

ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ναυτικαὶ καὶ ἄλλαι τινὲς ἀρχαὶ τῆς ἐμπολέμου πολιτείας, εἴτε ἐντὸς τῆς αἰγιαλίτιδος αὐτῆς ζώνης ἢ τῆς αἰγιαλίτιδος ζώνης τοῦ πολεμίου εἴτε ἐν τῇ ἀνοικτῇ θαλάσῃ, ἐν μιᾷ λέξει παντοῦ ἔνθα εἶναι δυνατόν κατὰ τὰ διεθνή νόμιμα νὰ γίνωνται ἐχθροπραξίαι κατὰ θάλασσαν (2). Τὴν ἄσκησιν τῆς σύλης ἀπαγορεύουσιν ἀπολύτως οἱ κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἐντὸς τῶν χωρικῶν ὑδάτων οὐδετέρων κρατῶν. Διενεργεῖται δὲ νομίμως κατάσχεσις καὶ λεία ἀφ' ἧς ἤρξατο ὁ πόλεμος (3) μέχρι πέρατος τῶν ἐχθροπραξιῶν (4).

Συλῆσιμα εἶναι κατὰ κανόνα τὰ ἰδιωτικὰ πλοῖα τῶν πολεμίων καὶ τὸ ἐπ' αὐτῶν φορτίον, ὡς καὶ τὰ τῶν οὐδετέρων, ἐφ' ὅσον τὰ τελευταῖα ταῦτα φέρουσι λαθρεμπόριον πολέμου. Διακρίνεται δὲ τὸ λαθρεμπόριον πολέμου εἰς ἀπόλυτον καὶ εἰς σχετικόν. Ὑπάρχουσι, πράγματι, ὠρισμένα εἶδη φορτίου, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὰ ὄπλα, τὰ πολεμοφόδια—ὑπὸ τινος δὲ προϋποθέσεις (5) καὶ εἶδη εἰρηρικῆς συνήθως χρήσεως, ὅσον φορτηγὰ ζῶα, γαιάνθρακες, ὀρυκτέλαια—ἅτινα θεωροῦνται πάντοτε ὡς λαθρεμπόριον πολέμου, εἶναι δὲ συνεπῶς πάντοτε συλῆσιμα, ἀρκεῖ νὰ προσρίζωνται διὰ τόπον ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐχθρικὴν ἐπικράτειαν ἢ κατελιημμένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀνεξαρτήτως τοῦ

(2) Κατ' ἐξαιρέσειν τὸ φορτίον, ἐκφορτωθὲν ἤδη, ἀλλὰ κείμενον εἰς εἰδικούς ἐν τῷ λιμένι χώρους, ἦτοι εἴτε ἐπὶ τῆς προκυμαίας εἴτε ἀναποθηκευμένον εἰς ἀποθήκας τοῦ λιμένος, καὶ ἐν γένει εἰς χώρους ἐξυπηρετοῦντας τὴν θαλασσοπλοῖαν, θεωρεῖται ὑπὸ τινος προϋποθέσεις (ὁσάκις τελεῖ ὑπὸ διαμετακόμισιν κλπ.) κατὰ πλάσμα τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὡς διατελοῦν εἰσέτι ἐν μεταφορᾷ διὰ θαλάσσης. Πρβλ. τὴν ὑπὸ Γ. Μαριδάκη ἐν γνωμοδοτήσει του ἐν Ἐφημερίδ: ἑλλ. νομικῶν, 1946, σελ. 133 ἐπ. ἀναφερομένην νομολογίαν ἀγγλικῆς λεωδικεῖου τοῦ 1914. G. Maridakis, Non-validité de saisie au titre de prise maritime d'une cargaison ennemie après son déchargement sur terre, ἐν Revue hell. de dr. intern. 1948 σελ. 72 ἐπ.

(3) Ἐδέχοντο ἐντούτοις πρό τινων δεκαετηρίδων, πρό τῆς διαδόσεως τοῦ ἀσυρμάτου καὶ τοῦ ραδιοφώνου, ὅτι ἂν ἐντὸς εὐλόγου ἀφ' ἧς ἤρξατο ὁ πόλεμος χρόνον τὸ ἐχθρικὸν ἰδιωτικὸν ἐμπορικὸν πλοῖον, ἐκινήσαν πρό τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου, κατελήφθη παρὰ τοῦ κατασχόντος πολεμικοῦ πλέον ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἐχθροπραξιῶν, δημεύεται μὲν κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα, καθ' ὃ ἐχθρικόν, ἀλλ' ὁ ἰδιώτης ἰδιοκτῆτης αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐχθρικῆς χώρας ἀποζημιούται ὑπὸ τοῦ κατασχόντος κράτους: Ἄρθρ. 43 τῆς Λονδινεῖου δηλώσεως. Ἐκ τῆς παλαιᾶς παρ' ἡμῖν νομολογίας πρβλ. ἑλλ. δικαστ. λειῶν 36 τοῦ 1913.

(4) Ἡ σύναψις ἀνακωχῆς ἀναστέλλει τὸ δικαίωμα συλλήψεως λείας. Ἴδὲ πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 215 τοῦ 1949. Πρβλ. μεταξύ τῶν πλέον προσφάτων παρ' ἡμῖν ἐργασιῶν Γ. Τενεκίδου. Ἡ νομικὴ θέσις τῆς κατὰ θάλασσαν ἰδιωτικῆς περιουσίας ἐν περιόδῳ ἀνακωχῆς, ἐν Ἐφημ. ἑλλ. νομικῶν, 1943, σελ. 55 ἐπ.

(5) Ἡ ἐμπόλεμος πολιτεία δύναται εἶδη, τινὰ ἐκ τῶν κατ' ἀρχὴν ὑπαγομένων εἰς τὸ σχετικὸν λαθρεμπόριον πολέμου νὰ ὑπαγάγῃ εἰς τὸ ἀπόλυτον λαθρεμπόριον διὰ δηλοποιήσεως αὐτῆς πρὸς τὰς ξένας πρεσβείας, ὁσάκις ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσῃ οὐσιῶδες μέσον ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διεξαγωγῇ τοῦ πολέμου, ὁσάκις φέρ' εἰπεῖν οἱ εἰς τὴν πολεμίαν ἐπικράτειαν κατελυθόμενοι δι' οὐδετέρων σιαφῶν γαιάνθρακες ἢ ὀρυκτέλαια εἶναι προφανὲς ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ σκεπτοῦς εἰρηρικῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὰς πολεμικὰς ἐνεργείας τοῦ ἀντιπάλου. Πρβλ. ἑλλ. δικαστ. λειῶν 3 τοῦ 1913 καὶ περαιτέρω παγίαν νομολογίαν.

ἂν ἡ μεταφορὰ αὐτῶν διενεργῆται ἀπ' εὐθείας ἢ ἀπαιτῆ τοῦναντίον μεταφόρων ἢ ἀποστολῆν διὰ ζήρας (6). Τὰ ὡς εἴρηται εἶδη φορτίου ἀποτελοῦσι τὸ λεγόμενον «ἀπόλυτον λαθρεμπόριον πολέμου». Ἐν σχέσει πρὸς αὐτὸ ἐξετάζεται ἀπλῶς ὁ τόπος τοῦ προορισμοῦ τοῦ φορτίου, τὸ δὲ πρόσωπον τοῦ παραλήπτου εἶναι ἀδιάφορον. Ἀντιθέτως δ' ὑφίστανται ἄλλα εἶδη ἐμπορευμάτων, ὡς φέρ' εἰπεῖν αἱ ζωοτροφίαι, ἅτινα δὲν θεωροῦνται ὡς λαθρεμπόριον πολέμου—συνεπῶς δὲ δὲν εἶναι συλήσιμα—εἰμὴ ἂν ἀπευθύνωνται πρὸς τὰς ἐχθρικές στρατιωτικὰς δυνάμεις ἢ τὰς κρατικὰς ἐν γένει ἀρχὰς τῶν πολεμίων (7). Ἐφ' ὅσον ἀπεναντίας ἀποδειχθῆ ὅτι παραλήπται αὐτῶν εἶναι ἰδιῶται ἢ καὶ ἀρχαὶ τῶν πολεμίων μὴ κρατικαί, ὡς π.χ. δημοτικαὶ ἀρχαὶ τοῦ ἐχθροῦ, τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα δὲν δύνανται νομίμως νὰ ἀποτελέσωσι λείαν. Τὰ τελευταῖα ταῦτα εἶδη ἀποτελοῦσι τὸ λεγόμενον «σχετικὸν λαθρεμπόριον πολέμου» (8).

Περαιτέρω οἱ κανόνες τοῦ διεθνoῦς δικαίου ὀρίζουσιν εἰς ποίας περιπτώσεις εἶναι νόμιμος ὁ ληϊσμός τοῦ τε πλοίου (9) καὶ τοῦ φορτίου καὶ εἰς ποίας τοῦ-

(6) Ἑλλ. δικ. λειῶν 19 τοῦ 1913.

(7) Προκειμένου περὶ ζωοτροφῶν καὶ ἄλλων «εἰρηλικῶν» ἀγαθῶν ἀποτελεῖ καὶ κατὰ τὴν ἡμεδαπὴν νομολογίαν τεκμήριον ὅτι προορίζονται πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ ἢ τῶν κρατικῶν ἀρχῶν τοῦ πολεμίου ἢ κατεύθυνσις αὐτῶν πρὸς θέσιν ἐχθρικῶν ὠχυρωμένην ἢ πρὸς θέσιν ἥτις χρησιμεύει ὡς βάσις τῶν ἐχθρικῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων. Τοῦ τεκμηρίου μαχητοῦ ὄντος, χωρεῖ ἀνταπῶδεςις. Πρβλ. Ἑλλ. δικ. λειῶν 1-2, 8, 12, 14 τοῦ 1913 καὶ περαιτέρω παρίαν νηλ.

(8) Συναφῶς πρὸς τὴν διάκρισιν μεταξὺ ἀπολύτου καὶ σχετικοῦ λαθρεμπορίου πολέμου πρβλ. ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς νομολογίας ἰδίᾳ 3 τοῦ 1913 τοῦ δικ. λειῶν, ἐν «Θέμιδι» ΚΔ' σελ. 460, καὶ σχετικῶν μελέτην Γ. Ρεδιάδη, αὐτόθι. Ὡσαύτως πρωτοδ. Ἀθ. 6192 τοῦ 1912, ἐν «Θέμ.» ΚΕ' σελ. 266 καὶ Ἐφ. Ἀθ. 18 τοῦ 1913, αὐτόθι.

(9) Ἀντικείμενα νομίμου σύλληψ ἴσως μόνον πλοῖα ἤδη καθελκυσθέντα δύνανται νὰ ὧσι. Τὰ ὑπὸ κατασκευὴν ἐν ναυπηγείοις πλοῖα, οἱ ἀπλοὶ σκελετοὶ πλοίων καὶ ἐν γένει πλωτὰ μέσα μὴ ἀποπερατωθέντα καὶ μήπω καθελκυσθέντα δὲν εἶναι θυνάτων καὶ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν νομολογίαν νὰ ἀποτελέσωσι νομίμως λείαν: Ἑλλ. δικ. λειῶν, πρωτοβαθμ.: 69, 82, 90, 93, 95, 96 τοῦ 1947, 138, 178, 195-6 τοῦ 1948. Δευτεροβ.: 5, 8, 11 τοῦ 1949. Πρβλ. καὶ γνωμοδ. εἰσαγγ. ἐφετῶν Δωδεκανήσου ἐν «Θέμιδι» 1947 σελ. 326.

Ὡσαύτως καὶ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν νομολογίαν ἀπλᾶ ἐξαρτήματα πλοίων, ὅσονδῆποτε οὐσιώδη, δὲν ὑπάρχοντα εἰς τὴν ἔνοιαν τοῦ πλοίου καὶ συνεπῶς δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσι νομίμως θαλασσίαν λείαν. Οὕτω φέρ' εἰπεῖν ἔκρινεν ἐκρυτὰ ἀναρμόδια τὰ ἡμέτερα δικαστήρια λειῶν ὅπως δημείωσιν ὡς «δικαία σῦλα» ἀπλᾶς πετρελαιομηχανὰς ἀποχωρισθείσας ἐξ ἀνεγκυσθέντος ἐχθρικοῦ ναυαγίου καὶ κατασχεθείσας ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν ναυτικῶν ἀρχῶν: Πρωτοβ. ἑλλην. δικαστ. λειῶν 31, 46, 128 τοῦ 1947. Δευτεροβ. 4α καὶ 10 τοῦ 1949. Ἀρμόδια πρὸς κρίσιν τῆς ἐπ' αὐτῶν ἰδιοκτησίας εἶναι τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Τέλος πρὸς τὴν ἔνοιαν τοῦ ὄρου «πλοῖα» δὲν ἐθεωρήθησαν ἀνταποκρινόμεναι αἱ κατασχεθεῖσαι μικρὰ λέμβοι «ἀσημέντου» διὰ τὸ δημόσιον ἀξίας, χωρητικότητος δ' ἑκατοντάδων τινῶν ὀκάδων. Τὰ παρ' ἡμῖν δικαστήρια λειῶν ἔκριναν ἐκρυτὰ ἀναρμόδια καὶ δι' αὐτάς, ἢ δὲ ρύθμισις τῆς τύχης τῶν ἀφέθῃ εἰς τὰς οἰκείας ἀρχὰς τῆς ἐνεργοῦ διουκῆσεως: Πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 108, 111, 114-116, 118, 122, 129 τοῦ 1947, 151, 153, 155, 172, 182 τοῦ 1948.

ναντίον περιπτώσεις μόνον τὸ φορτίον δέον νὰ *κρηυχθῆ νόμιμος λεία* κλπ. ⁽¹⁰⁾ ⁽¹¹⁾.

(10) Κατὰ τὴν νομολογίαν τὰ οὐδέτερα ἐμπορικὰ πλοῖα ὑπόκεινται εἰς λείαν, ἂν ἔχωσιν ἐξ ὀλοκλήρου καλυφθῆ ὑπὸ τῆς ἐχθρικῆς κυβερνήσεως ἢ ἐνεργῶσι κατασκοπεῖαν ἢ ἐμπύπτωσιν εἰς ἄλλας τινὰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς εἰδικωτέρας διατάξεις τῆς Λονδινεῖου δηλώσεως: ἑλλ. δικ. λειῶν 13 τοῦ 1913.

Πλοῖα κατασχεθέντα ὑπὸ ἑλληνικῶν ἀρχῶν μετὰ τὴν ἐκ τῆς χώρας ἀποχώρησιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς δέον κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν παρ' ἡμῖν συλλοδικεῶν νὰ μὴ δημεύωνται ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου, ἔστω καὶ ἂν τὰ στρατεύματα κατοχῆς, εἰσβαλόντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶχον συλῆσει ἢ ἐπιτάξει αὐτὰ καὶ τὰ εἶχον χρησιμοποιήσει χάριν τῶν πολεμικῶν τῶν σκοπῶν, ἀλλὰ δέον τούτων εἶναι εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἐχθρικῆς εἰσβολῆς Ἑλλήνας ἢ συμμάχους πλοιοκτῆτας καὶ ἐν γένει εἰς ἐκείνους οἵτινες θὰ εἶχον τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριότητα, ἂν δὲν εἶχε μεσολαβήσει ἢ κατάληψις τῶν πλοίων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ: Πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 11, 36, 39, 40, 47, 61, 76, 78, 117, 128 τοῦ 1947, 161 τοῦ 1948 (περίπτωσης πλοιοκτῆτου συμμάχου) πρὸ τῆς εἰσβολῆς), 183, 192, 203, 206 τοῦ 1948. Δὲν ἔχει σημασίαν ἂν ἢ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιτάξις εἶχε γίνει ἐπὶ τῇ κακανοσιμένῃ τότε μικρᾷ ἀποζημιώσει τοῦ πλοιοκτῆτου: 198 τοῦ 1948. Ἄρκει νὰ μὴ προκύπτῃ ἔθελουσία θέσις τοῦ πλοίου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐχθροῦ. Αἱ συλῆσασαι ἢ ἐπιτάξασαι στρατιωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ δὲν εἶχον ἀποκτήσει ἐπὶ τοῦ πλοίου κυριότητα, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶχε μεσολαβήσει ἀπόφασις γερμανικοῦ συλλοδικεῖου κατακυροῦσα τὸ πλοῖον εἰς τὸ ἐχθρικὸν κράτος καὶ συνεπῶς, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ κοινῶν δικαίου ὅτι «οὐδεὶς μεταγεί ἐγκύριως πλέον τοῦ ὃ κέκτηται», πᾶσα πώλησις τοῦ πλοίου ἐκ μέρους τῶν ἐχθρικῶν ἀρχῶν πρὸς τρίτους δὲν ἴτο ἰσχυρά. Τὸ πλοῖον ἀποδίδεται εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἐχθρικῆς εἰσβολῆς κυρίου αὐτοῦ: Πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 216, 217, 220 τοῦ 1948. Δευτεροβ. 10 τοῦ 1949. Ἄλλα καὶ ἂν εἶχον ἀποκτήσει οἱ ἐχθροὶ κυριότητα ἐπὶ τοῦ ληισθέντος πλοίου Ἕλληνας ἢ συμμάχους πλοιοκτῆτου—μεσολαβησάσης ἀποφάσεως γερμανικοῦ συλλοδικεῖου—εἶναι νῦν τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸν πρὸ τῆς εἰσβολῆς ἰδιοκτῆμονα αὐτοῦ κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ νομ. διατ. 318 τοῦ 1947 [79]: Πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 159, 200 τοῦ 1948.

Ἄρ' ἐτέρου αἱ παρὰ τῶν ἐχθρικῶν ἀρχῶν γενόμεναι ἐπὶ κατοχῆς μεταβιβάσεις πλοίων ἀρχῆθεν ἐχθρικῶν δὲν εἶναι ἰσχυραὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 § 1 τῆς συντακτ. πράξεως 45 τοῦ 1945. Πρβλ. καὶ δευτεροβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 15 τοῦ 1949. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὰ πλοῖα δημεύονται ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου.

Ἐπίσης ἡ νομολογία ἀποφαίνεται ὅτι κατασχεθέντα ὑπὸ ἑλληνικῶν ἀρχῶν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ πλοῖα ἀνήκοντα εἰς Ἑλλήνας ἰδιοκτῆτας δέον νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τούτους, ἔστω καὶ ἐθνικῶς ὑπόπτους ὄντας. καθ' ὃ συνεργασθέντας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔστω καὶ ἂν τὰ πλοῖα ταῦτα εἶχον παρασχεθῆ εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν ἀρχῶν κατοχῆς εἰς ἀντάλλαγμα ὑπηρεσιῶν τῶν προσενεχθεισῶν εἰς τὰς ὡς εἰρητικὰς ἀρχάς, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ εἶχον τεθῆ τὰ πλοῖα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐχθροῦ: Πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 219, 221, 222 τοῦ 1949. Ἐπρόκειτο προφανῶς περὶ πλοιαρίων μικρᾶς ἔξιας. ὧν ἡ κατασκευὴ εἶχεν ἐπιτραπῆ παρὰ τῶν ἐχθρικῶν ἀρχῶν εἰς Ἑλλήνας ἐν ναυπηγείοις ἐπιτεταγμένους ἐν τῇ κατεχομένῃ χώρᾳ.

Ἀντιθέτως πλοῖα ἑλλήνων ἰδιοκτῆτῶν παραμείναντα εἰς χεῖρας τῶν καὶ ἐπὶ ἐχθρικῆς κατοχῆς δημεύονται κατὰ τὴν νομολογίαν, ἂν οἱ πλοιοκτῆται εἶχον θέσει αὐτὰ ἐκόντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς πολεμικῆς του προσπαθείας (assistance hostile): Πρωτοβ. ἑλλ. δικ. λειῶν 176, 184, 189, 204 208-210 τοῦ 1948 καὶ ἐφεξῆς παρὶνα νμλ. Ὡσαύτως σύμφωνος πρὸς τὸ διεθνὲς δίκαιον εἶναι ἡ κατάσχεσις καὶ ἔγκυρος σύλλη πλοίου φέροντος σημαίαν ἑλληνικὴν, ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἰκονικῶς φέρεται: αὐτόθι 184 τοῦ 1948.

(11) Περὶ πάντων τῶν ζητημάτων τούτων πρβλ. τὰ οἰκεία κεφάλαια τῶν συγγραμ-

Ἡ νομίμως κατασχεθεῖσα λεία («τὸ δίκαιον σῦλλον»), ὡς λέγουσι, la «bonne prise») περιέρχεται κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἄνευ τινὸς κατ' ἀρχὴν ⁽¹²⁾ ἀποζημιώσεως τῶν πλοιοκτητῶν, ἐφοπλιστῶν ἢ φορτωτῶν, εἰς τὴν κυριότητα τῆς συλησάσης πολιτείας, μετὰ τὴν ἐκδοσιν ⁽¹³⁾

μάτων τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ τὰς εἰδικὰς συναφεῖς μονογραφίας. Ἐκ τῶν ἡμεδαπῶν ἴδτε Σ. Σεφεριάδου, Μαθήματα δημοσ. διεθν. δικαίου, βιβλ. β', 1928-9 σελ. 553 ἐπ., 726 ἐπ., Ἰω. Σπυροπούλου, Δημοσ. διεθν. δικ. ἐκδ. 3η, 1949 § 43, σελ. 347 ἐπ. 368 κλπ. Μονογραφικὰς ἐργασίας νεωτέρων παρ' ἡμῖν διεθνολόγων ἀναφέρομεν εἰς ἐπομένους σιμ. Ἄλλαι παλαιότεραι ἐργασίαι ἡμεδαπῶν ἐν σέσει πρὸς τὰς λείας πολέμου: Γ. Στρέιτ, Προμήθεια ἐφοδίων πρὸς ἐμπόλεμους, ἐν Ἐρ. ἑλλ. γαλλ. νηλ. ΙΔ' σελ. 109, Π. Παπαφωτεινοῦ καὶ Κ. Παπαϊωάννου, Ζητήματα λαθρεμπορίου πολέμου, αὐτόθι, Μ' σελ. 141, Μ. Χατζάκου, Γ. Στρέιτ, Γ. Μαριδάκη, γλωσσ. ἐν Θέμ. ΜΒ' σελ. 365.

Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν βιβλ. τὴν πραγματείαν τοῦ Fauchille, Traité de dr. intern., ἐν τόμῳ β', Dupuis, Le droit de la guerre maritime κλπ., Liszt-Fleischmann, Das Völkerrecht, 1925 καὶ γαλλ. μετάφρ. ὑπὸ τοῦ G. Gidel, 1927 (ἴδτε § 65), Verzijl, Le droit des prises de la grande guerre, 1924, Fauchille-Basdevant, Jurisprudences (ἰσχωρισμένως διὰ τὰ δικαστήρια λειῶν τῶν καθ' ἕκαστα χωρῶν) en matière de prises maritimes, O. Lenz, Probleme des Prisenrechts, ἐν Deutsche Justiz, 1941, σελ. 513 ἐπ. Ἐκ τῆς ἀγγλικῆς βιβλιογραφίας πρβλ. Bentwich, The law of private property in war, Hirst, The treatment of commerce in naval warfare, J. W. Garner, Prise law during the world war. Μεταξὺ τῶν παλαιότερων ἰδὲ Røepcke, Das Seebeuterecht, 1905, Giordana, La proprietà privata nelle guerre maritime secondo il diritto internazionale pubblico, 1907. Πλουσίαν νεωτέρων βιβλιογραφίαν πρβλ. ἴδτε ἐν σελ. 317 ἐπ. τῆς προσφάτου πραγματείας τοῦ R. Jambu—Merlin, La jurisprudence des prises maritimes et le droit intern. privé, 1947.

(12) Ἐξαίρεσον πρβλ. ἴδτε ἀνωτ. ἐν σιμ. 3.

(13) Ἡ κυριότης δὲν μεταίχεται πρὸ τῆς ἐκδόσεως ἀποφάσεως τοῦ λειοδικείου: Ἄρ. Π. 116 τοῦ 1943 ἐν «Θέμειδ» 1943 σελ. 373, ἐν Ἐφημ. ἑλλ. νομικῶν 1943, σελ. 340 καὶ ἐν Ἐρ. ἑλλ. ἀλλοδ. νηλ. 1943 σελ. 192 ἐπ. καὶ σχόλιον Κ. Γ. Τενεκίδου, Ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος κλπ. ληισθέντος πλοίου, αὐτόθι, σελ. 194 ἐπ., Κ. Εὐσταθιάδου, Νομικὰ συνέπειαι τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων λειῶν, ἐν Ἐφημ. ἑλλ. νομικῶν, 1944, σελ. 233. Πρωτοδ. Πειρ. 287 τοῦ 1942, ἐν Ἐφημ. ἑλλ. ἀλλοδ. νηλ. 1942 σελ. 374 ἐπ. καὶ σχόλιον Π. Βάλληνα, Ἐξουσία πρὸς διάθεσιν λείας πολέμου πρὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου λειῶν, αὐτόθι, σελ. 379 ἐπ.

Ἐκ τῆς παλαιότερας παρ' ἡμῖν νομολογίας πρβλ. δικ. λειῶν 46 τοῦ 1913. Ἡ εἰς τὸ δημόσιον περιεχομένη διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ λειοδικείου κυριότης κτᾶται πρωτοτύπως. Τοῦτο δ' ἔχει, ὡς ἐκ τοῦ κοινοῦ δικαίου γνωστόν, σπουδαιότητα νομικὰς συνεπείας. Π.χ. νομικὰ ἐλαττώματα τυχὸν ἐνυπάρχοντα ἐν τῷ δικαίωματι τοῦ τέως ἰδιοκτῆτου δὲν ἔχουσι πλέον σημασίαν, τὰ δὲ τυχὸν ὑφιστάμενα ἐμπράγματα βάρη παύουσι ὑπάρχοντα κλπ. Ἰδὲ καὶ N. Deloukas, Die Übertragung von Eigentum an prisensrechtlich beschlagnahmter Ware durch Einlösung des Konossements, ἐν Hanseatische Rechts-und Gerichtszeitschrift, 1941, σελ. 171 ἐπ. Περαιτέρω βιβλιογραφίαν πρβλ. ἐν τῷ ρηθέντι ἐμπεριστατωμένῳ σχολίῳ Π. Βάλληνα.

Ἀπὸ τῆς «λείας» (prise) διακρίεται τὰ λάφυρα («butin»). Τοιαῦτα εἶναι φέρ' εἰπεῖν τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῶν πολεμίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ τὰ «βοηθητικά», ὡς ἐπίσης τὰ τρόφιμα καὶ τὰ ἐφόδια τοῦ στρατοῦ τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ ἐγγυρτικὸν κρά-

τῆς οἰκείας κατακυρωτικῆς ἀποφάσεως τοῦ ἰδίου αὐτῆς διοικητικοῦ δικαστηρίου λειῶν. Οὕτω καὶ ὁ παρ' ἡμῖν νομοθέτης, ὡς πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἀποσκοπῶν εἰς τὴν διασφάλισιν τῆς τηρήσεως τῶν διεπόντων τὰς θαλασσίας λείας νομικῶν κανόνων, ἀνέθεσεν εἰς δικαστήρια. τὰ κατὰ τοὺς νόμους 6 (ΔΡΜ') τοῦ 1913 καὶ 831 τοῦ 1946 διοικητικὰ «δικαστήρια λειῶν», νὰ κρίνωσι πότε πρόκειται περὶ νομίμου ἀσκήσεως σύλης καὶ πότε τούναντιον περὶ «ἀδικοσυλίας».

Τὸ δικαστήριον ἐπιλαμβάνεται τῆς κρίσεως τῶν ἐκ λειῶν διαφορῶν ὀχλούμενον ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς διοικήσεως, ἀνεξαρτήτως δηλαδή τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ ἀσκήσεως τυχόν προσφυγῆς ὑπὸ τοῦ ληϊσθέντος. Ἐκ τούτου οὐδαμῶς δύναται νὰ συναχθῆ ὅτι τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν εἶναι δικαιοδοτικόν (14). Ἡ δικαστικὴ ἐπίλυσις διαφορῶν διοικητικῶν λαμβάνει μὲν κατὰ κανόνα χώραν ἐπὶ προσφυγῇ τοῦ συνεπιεῖ ἀνεργείας τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ζημιουμένου ιδιώτου, ἀλλ' ὀφίστανται τινες τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐξαιρέσεις. Τοιαύτας, τῶντι, ἐξαιρέσεις δὲν ἀγνοεῖ τὸ δίκαιον τῶν διοικητικῶν διαφορῶν (15). Οὐδὲν κωλύει τὸν νομοθέτην ἵνα ὀρίξῃ ρητῶς ὅπως διοικητικαὶ τινες διαφοραὶ λύωνται ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἀρχῶν τῆς διοικήσεως, οὐχὶ δ' ἐπὶ ἀγωγῇ τοῦ ιδιώτου. Δὲν πρέπει νὰ ὑποληφθῆ ὅτι ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου δὲν ἀσκεῖται δικαιοδοσία. Τὸ οὐσιαστικὸν στοιχεῖον λειτουργίας δικαστικῆς συντρέχει προδήλως ἐν τῇ κρίσει περὶ τοῦ συννόμου γενομένης σύλης. Ἄνετα ἔνδικος διαφορὰ μεταξὺ τῆς συλησάσης πολιτείας καὶ τοῦ ληϊσθέντος περὶ τοῦ ἂν ἢ κατάσχε-

τος κλπ. Τὰ λάφωρα περιέχονται κατὰ κυριότητα εἰς τὸ καταλαβόν αὐτὰ κράτος ἅμα τῇ καταλήψει, ἥτις ἄλλως τε οὐδαμῶς ὑποβάλλεται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ κρίσιν δικαστικὴν. Γνώρισμα αὐτῶν εἶναι ὅτι δὲν ἀπετέλουν πρὸ τῆς καταλήψεως αὐτῶν κτῆσιν ἰδιωτικὴν.

Καὶ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν νομολογίαν, τὰ συλοδικεῖα δὲν θεωροῦν ἐκτὰ ἀρμόδια νὰ κρίνωσι περὶ λαφύρων, ὧν δὲν παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἀπαγγελθῆ, δήμευσις διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Οὕτω ἔχει κριθῆ ἐπικυρωμένως ἐν σχέσει πρὸς βοηθητικὰ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου πλοῖα, πχ. ἀποβατικά, ναρκαλλιευτικά, πλωτοὺς γερανούς κλπ., ὅτι ταῦτα εἶχον περιέλθει αὐτοδικαίως ἅμα τῇ καταλήψει εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου: Πρωτοβ. ἑλλην. δικ. λειῶν: 32 ἕως 35, 38, 50, 67, 70, 119, 120, 123, 124, 127, 130, 131, 134, 135 τοῦ 1947, 139, 142, 145, 154, 169, 175, 185 τοῦ 1948. Δευτεροβ. 4 καὶ 4α τοῦ 1949, 15 (in fine) τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

(14) Τοιαύτην τινὰ ἐκδοχὴν φαίνεται ὑποστηρίζων, καίπερ ἀμφιβάλλον, ὁ Παπασταθόπουλος, Θέματα διοικητικοῦ δικον. δικαίου, β', Διοικ. δικαιοδοσία, 1932, σελ. 199. Contra: Ν. Ν. Σαρίπολος, Σύστ. τοῦ συνταγμ. δικ. τῆς Ἑλλάδος, τόμ. β', 1923, σελ. 20, ὅστις τάσσειται ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου, τῆς καὶ καθ' ἡμᾶς ὀρθῆς, γνώμης. Πρὸβλ. τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν λειῶν κλπ., σελ. 7 ἐπ. Καὶ αἱ διατάξεις τῶν νόμων 6 τοῦ 1913 καὶ 831 τοῦ 1946 καθιστῶσι πρόδηλον τὸν δικαιοδοτικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔργου τῶν συλοδικεῶν. Πρὸβλ. ἰδία τὰ ἄρθρα 10 καὶ 15 τοῦ νόμου 6.

(15) Ἄρκει νὰ ἀναμνησθῆ τις καὶ τῆς παρὰ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνηδρίου ἐδικαιολογημένης ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς ἀνῆρθωσιν τῶν θετικῶν ζημιῶν, ἀστίνως ὅσοι ἐπήμεγκον τυχόν εἰς τὸ δημόσιον ἐκ δόλου ἢ ἀμελείας. Καὶ ἡ διοικητικὴ αὕτη διαφορὰ γεννᾶται δι' ἀγωγῆς τῆς διοικήσεως.

σις ὑπῆρξε σύμφωνος πρὸς τοὺς νομικοὺς κανόνας τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου τῆς ὡς εἴρηται πολιτείας καὶ τοῦ διέποντος τὰς θαλασσίας λείας διεθνοῦς δικαίου καὶ περὶ τοῦ ἄν. ἐν περιπτώσει ἄρσεως τῆς κατασχέσεως, ὑπέχθη ὑποχρέωσιν τινα πρὸς ἀποζημίωσιν ἢ συλήσασα πολιτεία. Ἐλλόγως δ' ὁ νομοθέτης ἠθέλησε νὰ λύωνται αἱ τοιαῦται διαφοραὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀσχίσεως προσφυγῆς ὑπὸ τοῦ συληθέντος, διότι, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέγχθη, κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον ἡ σύλληξ δὲν καθίσταται περιουσία τῆς κατασχούσης πολιτείας. δὲν περιέρχεται δηλαδὴ εἰς αὐτὴν κατὰ κυριότητα, εἰμὴ ἀφ' ἧς αὕτη κριθῆ ὑπὸ τοῦ οἰκείου τῆς πολιτείας αὐτῆς συλοδικείου ὡς «δίκαιον σῦλον», δηλονότι ὡς λεία κατασχεθεῖσα συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ δικαίου.

Ἐφαρμοστέον διὰ τὴν τοιαύτην κρίσιν εἶναι, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὸ τε ἐσωτερικὸν καὶ τὸ διεθνὲς δίκαιον. Βασικὴν πηγὴν ἐσωτερικοῦ δικαίου ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐκ λειῶν διοικητικὰς διαφορὰς ἀποτελεῖ παρ' ἡμῶν ὁ νόμος 6 (ΔΡΜ') τοῦ 1913 [56]. Κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς μάλιστα πολέμους οὗτος ἦτο τὸ μόνον παρ' ἡμῶν περὶ θαλασσιῶν λειῶν ἐσωτερικοῦ δικαίου νομοθέτημα. Εἶχε μὲν ἐκδώσει τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν τὰς «Διατάξεις τοῦ ἐν πολέμῳ διεθνοῦς ναυτικοῦ δικαίου» 1913, ἀλλ' αὗται ἀπετέλουν ἀπλᾶς διοικητικὰς ὁδηγίας, οὐχὶ δὲ κανόνας δικαίου. Δὲν εἶχον δύναμιν νόμου· τὸ δὲ δικαστήριον λειῶν ἐφήρμοζεν αὐτὰς μόνον ἐν ᾧ μέτρῳ δὲν ἀντέβαινον εἰς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ ἐν γένει εἰς κανόνας δικαίου.

Ὁ νόμος 6 τοῦ 1913 ἀπετέλεσε παρ' ἡμῶν σημαίνοντα σταθμὸν μακρᾶς ἐξελιξέως τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὰς θαλασσίας λείας θετοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου. Ἡ ἱστορικὴ πλευρὰ τῶν συναρῶν θεσμῶν δὲν εἶναι ἀναξία μνείας. Συλοδικεῖα εἶχον λειτουργήσει παρ' ἡμῶν καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῶν ἐτῶν 1821 ἐπ. Διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως εἶχε συσταθῆ τὸ τριμελὲς «θαλάσσιον δικαστήριον», λεγόμενον βραδύτερον «ἀντὶ θαλασσίῳ δικαστηρίου ἐπιτροπῆ». Αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ ὑπέκειντο εἰς ἐπικύρωσιν ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Καὶ ἐπὶ Καποδιστριαῦ ἐλειτούργησε τὸ δικαστήριον τοῦτο· καὶ τότε δ' αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ δὲν ἐδημοσιεύοντο, ἂν μὴ ἐνέκρινεν αὐτὰς ὁ κυβερνήτης. Ἐν γένει δ' ἐτέλει τὸ δικαστικὸν τοῦτο σῶμα ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς κυβερνήσεως. Ἐν τούτοις ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ὡς δικαστηρίου ἦτο ἀνεγνωρισμένος, τὸ δ' ἔργον αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο κοινῶς ὡς δικαιοδοτικόν. Τοῦτο καταδείκνυται καὶ ἐκ τῶν ἐπανειλημμένως γενομένων διαμαρτυριῶν κατὰ τῶν κυβερνητικῶν ἐπεμβάσεων εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ (16).

(16) Περὶ τοῦ συλοδικείου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρβλ. Μάμουκα, Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τόμ. 6ος, 1839, σελ. 74 καὶ 83-84, καὶ τόμ. 11ος, 1852, σελ. 519 ἐπ., Ν. Ι. Σαριπόλου, Τὰ τῶν ἔθνῶν νόμιμα, S. Seferiadès, Les tribunaux de prises en Grèce, ἐν Rev. gén. de dr. intern. public, 1916, (ἐν ἀνατόπω σελ. 31 ἐπ., 35) Σ. Σεφεριάδου, Μαθήματα διεθν. δημοσ. δικαίου, βιβλ. 2ον, 1928-1929, σελ. 737 ἐπ., Ν. Ν. Σαριπόλου, Περὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν λειῶν κλπ., σελ. 5.

Ἀπὸ τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς εἰς πολιτείαν μέχρι τοῦ 1897 ἡ Ἑλλάς διεβίωσεν, ὡς γνωστὸν, ἐν μακρᾷ εἰρήνῃ. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897, προσέτι δὲ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν βαλκανικῶν πολέμων, τὰς ἐκ λειῶν διαφορὰς, καθ' ὃ διαφορὰς διοικητικὰς, ἐξεδίκαζον τὰ πολιτικὰ δικαστήρια (17), κατὰ τὸ ἄρθρον 101 τοῦ συντάγματος τοῦ 1864, συμφώνως πρὸς τὸ ὅποιον τὰ δικαστήρια ταῦτα καθίστανται κατ' ἀρχὴν ἀρμόδια πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐγρουσῶν περιουσιακῶν ἀντικείμενον διοικητικῶν ἀμφισβητήσεων. ἐφ' ὅσον δύναμι εἰδικῶν νόμων δὲν συνιστῶνται ἴδια διοικητικὰ δικαστήρια πρὸς κρίσιν αὐτῶν.

Μετὰ τὴν γενομένην τῷ 1911 ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος ἡ σύστασις τοιοῦτου δικαστηρίου ἠδύνατο νὰ λάβῃ διὰ νόμου γῶραν καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄρθρου 101—ὑπερ, ἀναθεωρηθὲν, καθιέρου ὠρισμένας δικονομικὰς ἐγγυήσεις ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν ἐφεξῆς συνιστωμένων διοικητικῶν ἐν γένει δικαστηρίων—ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν προστεθέντος ἄρθρου 97 τοῦ συντάγματος, ὑπερ ἐπέτρεπεν εἰς τὸν κοινὸν νομοθέτην νὰ κανονίσῃ δι' εἰδικῶν νόμων, ὅπως ἐλευθέρως, ἄνευ τινὸς νομικοῦ φραγμαῦ, τὰ περὶ δικαστηρίων λειῶν. Ἐν τούτοις ὁ νομοθέτης τοῦ νόμου 6 (ΔΡΜ), συστήσας τῷ 1913 τὸ δικαστήριον λειῶν, δὲν παρέλιπε νὰ καθιερώσῃ οἰκεία βουλήσῃ τὴν δημοσιότητα τῶν συνεδριάσεων καὶ τὸ εἰδικῶς ἡπιολογημένον τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ (18).

(17) Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἀποφάσεων πρβλ. πρωτοδ. ἸΑΘ. 3385 τοῦ 1898, ἐν Θέμ. Θ' σελ. 624, καὶ τὰς ἀνωτ. ἐν σημ. 8 ἀναφερομένας πρωτοδ. ἸΑΘ. 6192 τοῦ 1912, ἐν Θέμ. ΚΕ', σελ. 266 καὶ Ἐφ. ἸΑΘ. 18 τοῦ 1913, αὐτόθι. Ἡ σχετικὴ ἀγωγή θεωρεῖτο ἀναγνωριστικὴ. Εἰς κἀταξὴν τῆς δίκης προέβηκε τὸ δημόσιον. Τηρητέα διαδικασία ἦτο ἡ συνοπτικὴ. Ἐθεωρεῖτο δ' ἡ δίκη ὡς περιέχουσα τὰ στοιχεῖα «ἰδιωτικῆς» διενέξεως, λόγῳ τῆς μὴ σαφοῦς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν διαμορφώσεως τῆς ἐννοίας τῶν διοικητικῶν διαφορῶν ἐν τῇ θεωρίᾳ τοῦ δημοσίου δικαίου. Οὕτω καὶ Οἰκονομίδης, Ἐγγειφ. πολ. δικ. § 66 σημ. 4, ἀναφέρει ὅτι «διαφορὰὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ λέγονται αἱ ὑποθέσεις ἐκεῖναι, αἵτινες, καίτοι τὰ στοιχεῖα ἰδιωτικῆς δίκης φέρουσαι.....» κλπ.

Αἱ ἐκ λειῶν δίκαι εἰσῆγοντο εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια τῆς γενικῆς, ὡς εἰκόσ, δικαιοδοσίας. Κατὰ τὸπον δ' ἀρμόδιον ἦτο τὸ πρωτοδικεῖον, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἐκεῖτο ὁ λιμὴν, ὅπου ὠδηγήθη τὸ συληθὲν πλοῖον ἢ φορτίον. Πρβλ. συναφῶς καὶ τὴν σύντομον, ἀλλὰ μεστήν καὶ περιεκτικωτάτην μελέτην τοῦ Π. Μουτούση, ἐν Θέμειδι ΚΓ' σελ. 526 ἐπ.

(18) Πρβλ. ἄρθρα 9 καὶ 10 τοῦ νόμου 6 τοῦ 1913. Τὸ ἐν Ν. Ν. Σαριπόλου, Σύστ. τοῦ συνταγμ. δικ. τῆς Ἑλλάδος, τόμ. β', 1923, σελ. 20 σημ. 3, ἀναφερόμενον, ὅτι ἡ ἐν ἄρθρῳ 97 τοῦ συντάγματος εἰδικὴ μνεῖα τοῦ δικαστηρίου τῶν λειῶν εἶναι περιττή, διότι τὸ δικαστήριον τοῦτο εἶναι διοικητικὸν δικαστήριον, οὕτως ἡ σύστασις ἐπιτρέπεται συμφώνως πρὸς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ συντάγματος, δὲν εἶναι καθ' ἡμᾶς ὁρθὸν ἐν μέρει. Τὸ δικαστήριον λειῶν εἶναι πράγματι διοικητικὸν δικαστήριον, αἱ δ' ὑπὸ τούτου ἐπιλύμεναι ἑνδικοὶ διενέξεις ἀποτελοῦσιν ἀναντιρρήτως διοικητικὰς διαφορὰς. Συνεπῶς ἠδύνατο τὸ δικαστήριον τοῦτο νὰ συσταθῇ καὶ ἐπὶ τῇ βίσει τῆς γενικῆς δικτάξεως τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ συντάγματος περὶ συστάσεως διοικητικῶν δικαστηρίων

Ὁ νόμος 6 τοῦ 1913 [56] εἶχε τύχει συμπληρώσεως διὰ τοῦ νόμου 174 τοῦ 1914 [66], ὅστις εἶτα ἐτροποποιήθη ὡς πρὸς ὠρισμένας διατάξεις αὐτοῦ διὰ τοῦ νομ. διατάγματος τῆς 5,8 Δεκεμβρίου 1922 [260]. Ἐκτοτε, μέχρι τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ τῆς ἐκ τῆς ἰταλογερμανικῆς κατοχῆς ἀπελευθερώσεως τῆς χώρας, διοικητικὰ δικαστήρια λειῶν—ἅτινα δὲν λειτουργοῦσι μονίμως, ἀλλὰ κατὰ νόμον συγκροτοῦνται ἐκάστοτε διὰ διαταγμάτων ἐπ' εὐκαιρίᾳ πολέμου τινός, καθ' ἃ κατωτέρω εἰδικώτερον ἐκτεθήσεται—δὲν ἐλειτούργησαν οὐδὲ συνεστάθησαν παρ' ἡμῶν. Καὶ ἡ νομοθετικὴ δ' ἐξουσία δὲν ἐπέφερε κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τροποποιήσεις εἰς τὸ κείμενον νομοθετικὸν καθεστὼς (19).

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐξεδόθη ὁ ἀν. νόμος 831 τῆς 12/16 Ἰανουαρίου 1946 [11] (περὶ τροποποιήσεως κλπ. τοῦ νόμου 6 τοῦ 1913) καὶ τὸ τροποποιητικὸν τούτου νομοθ. διάταγμα 245 τῆς 14/17 Ἀπριλίου 1947 [67]. Ἐλειτούργησε δ' ἐκ νέου ἡ τῶν θαλασσιῶν λειῶν δικαιοδοσία, καὶ μάλιστα εἰς δύο ἤδη βαθμούς: Δύο διατάγματα τῆς 21 Ἰουνίου-5 Ἰουλίου 1946 [211] συνεκρότησαν τὸ μὲν πρωτοβάθμιον, τὸ δὲ δευτεροβάθμιον διοικητικὸν δικαστήριον λειῶν πολέμου.

Ἡ σύνθεσις τῶν νέων δικαστηρίων λειῶν εἶναι οὐσιαστικῶς διάφορος τοῦ παλαιοῦ συλοδικείου τοῦ δυνάμει τοῦ ν. 6 τοῦ 1913 κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους λειτουργήσαντος. Ἐκεῖνο ἐξεδίκαζε τὰς οἰκείας διοικητικὰς διαφοράς ἐν πρώτῳ καὶ τελευταίῳ βαθμῷ, τελεσιδικῶς καὶ ἀμετακλήτως. Ἀπηρτίζετο δ' ἐκ πέντε μελῶν, διοριζομένων διὰ βασιλικῆς διατάγματος: δύο ἀρροπαγιτῶν, ὧν ὁ ἀρχαιότερος ἦτο καὶ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου, δύο ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ καὶ ἑνὸς καθηγητοῦ τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις πανεπιστημίου (20). Ὡς ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας παρὰ τῷ δικαστηρίῳ ἐτάσσετο ὁ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν νομικὸς σύμβουλος.

Ἦδη τὸ πρωτοβάθμιον δικαστήριον λειῶν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ν. 831

δι' εἰδικῶν νόμων. Ἄλλ' ἡ εἰδικὴ τούτου ἐν ἄρθρῳ 97 μεία δὲν ἐγένετο ἀνευ λόγου. Εἶχεν ὡς νομικὴν συνέπειαν νὰ ἀπαιτῆται τὸν νομοθέτην τῆς ὑποχρεώσεως τῆς τηρήσεως τῶν ἐν ἄρθρῳ 101 θεσπιζομένων δικονομικῶν ὅρων τῆς λειτουργίας τῶν διοικητικῶν ἐν γένει δικαστηρίων. Ἄλλο τὸ ζήτημα εἶτι ὁ κοινὸς νομοθέτης ἑρθῶς ποιῶν, δὲν ἐθεώρησε πρέπον νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς τοιαύτης εὐχερείας—μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον.

(19) Ἀπλοῦν προσέδιον παρέμεινε τὸ σχέδιον νόμου περὶ λειῶν τὸ συνταχθὲν τῷ 1941 ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς—ἐκ τῶν Π. Πουλίτσα, ὡς προέδρου, Ἰ. Γιούπη, Ἰ. Σπυροπούλου, Π. Βάλληδα, Κ. Εὐσταθιάδου, Π. Φαρμακοπούλου καὶ Ν. Δελούκα— ἐκ τῶν κόλπων τῆς παρὰ τῇ Διευθύνσει Μελετῶν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης λειτουργούσης τότε (μέχρι τῆς ἐθθρικῆς κατοχῆς τῆς χώρας) μεγάλῃς μονίμου νομοπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς.

(20) Τὰ τῆς ἀναπληρώσεως τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου ὀρίζοντο ἐν τῷ νόμῳ 174 τοῦ 1914 [66].

τοῦ 1946 [11], συγκροτούμενον ὡσαύτως διὰ διατάγματος, εἶναι ἐπίσης πενταμελές: Συντίθεται ἐξ ἑνὸς ἐφέτου ὡς προέδρου, ἑνὸς παρέδρου τοῦ νομικοῦ συμβουλίου, ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ, ἑνὸς ἀνωτέρου λιμενικοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ ἑνὸς ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐπταμελές εἶναι κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον τοῦ νόμου τὸ δευτεροβάθμιον δικαστήριον λειῶν, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἑνὸς ἀρεοπαγίτου ὡς προέδρου, ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καθηγητῶν τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ἑνὸς γενικοῦ συμβούλου τῆς στρατιωτικῆς δικαιοσύνης, προερχομένου ἐκ τοῦ σώματος τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ναυτικῆς δικαιοσύνης ἢ ἑνὸς πλοιάρχου τῆς ναυτικῆς δικαιοσύνης, ἑνὸς παρέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἑνὸς πλοιάρχου τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ, ἑνὸς πλοιάρχου λιμενικοῦ καὶ ἑνὸς διευθυντοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν. Οἱ οἰκεῖοι ὑπουργοί, οἱ ὑπηρεσιακῶς προϊστάμενοι, ὑποδεικνύουσι κατὰ νόμον τοὺς διορισθησομένους ὡς μέλη ἀμφοτέρων τῶν δικαστηρίων, ὡς καὶ τοὺς ἀναπληρωτὰς αὐτῶν, οἵτινες ὡσαύτως καθορίζονται ἐν τοῖς διατάγμασιν ἅτινα συγκροτοῦσι τὰ δικαστήρια. Ἐπίτροποι δὲ τῆς ἐπικρατείας τάσσονται ἐκ τοῦ νόμου παρὰ μὲν τῷ πρωτοβαθμίῳ δικαστηρίῳ εἰς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς ναυτικῆς δικαιοσύνης, παρὰ δὲ τῷ δευτεροβαθμίῳ εἰς τῶν νομικῶν συμβούλων τοῦ κράτους.

Ἡ ἐναρξὶς τῆς λειτουργίας τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων λειῶν κηρύσσεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 § 6 τοῦ ν. 831 τοῦ 1946 διὰ διατάγματος, πάντοτε δέ, κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ νόμου, ἐν περιπτώσει πολέμου. Τῶντι ἐν εἰρήνῃ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι διαφοραὶ ἐκ λειῶν πρὸς ἐκδίκασιν. ἀφοῦ ἄσκησις σύλγης δὲν εἶναι κἄν νοητῆ. Δι' ἐκάτερον τῶν βαλκανικῶν πολέμων ἡ ἐναρξὶς τῆς λειτουργίας τοῦ μοναδικοῦ τότε συλοδικείου εἶχε καθορισθῆ πράγματι δι' ἰδίου διατάγματος: πρβλ. τὰ διατ. τῆς 29/29 Μαρτίου 1913 [48] καὶ τῆς 28 Ἰουνίου-4 Ἰουλίου 1913 [111]. Καὶ τῶν προσφάτων δὲ διοικητικῶν δικαστηρίων λειῶν, τοῦ τε πρωτοβαθμίου καὶ τοῦ δευτεροβαθμίου, ἡ ἐναρξὶς τῆς λειτουργίας καθωρίσθη ἀπὸ 15 Σεπτεμβρίου 1946 δυνάμει τοῦ ἀπὸ 6/9 Σεπτεμβρίου 1946 [271] διατάγματος (21).

Συνεχίζεται δὲ κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 § 6 τοῦ ν. 831 τοῦ 1946 ἡ λειτουργία τῶν δικαστηρίων λειῶν καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐφ' ὅσον χρόνον ὑφίστανται εἰσέτι ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις πρὸς συζήτησιν. Ὁ νόμος ἐπάγεται πράγματι, ὅτι διὰ διατάγματος ὀρίζεται καὶ ἡ λήξις τῆς λειτουργίας ἀμφοτέρων τῶν δικαστηρίων «μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκδικάσεως πασῶν

(21) Αἱ 47 ἐν δλω ἀποφάσεις τοῦ λειτουργήσαντος παρ' ἡμῶν κατὰ τὰ ἔτη 1913-1914 μοναδικοῦ δικαστηρίου λειῶν ἐδημοσιεύθησαν εἰς τεῦχος ἐκ τοῦ Ἐθν. Τυπογραφείου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀποφάσεις τοῦ διοικ. δικαστηρίου λειῶν», 1914. Τῶν νεωτέρων παρ' ἡμῶν λειοδικειῶν, τοῦ τε πρωτοβαθμίου καὶ τοῦ δευτεροβαθμίου, αἱ ἀποφάσεις (1947 ἐπ.) δὲν ἐδημοσιεύθησαν εἰσέτι, εὔρηται δ' εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ναυτικῶν.

τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐπιβληθεισῶν κατασχέσεων ἢ γενομένων συλλήψεων καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῶν».

Ἡ παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς τὴν γένεσιν τῆς διοικητικῆς διαφορᾶς ἐνέργεια εἶναι ἡ σύλληψις τοῦ πλοίου καὶ ἡ κατάσχεσις τοῦ φορτίου, ἡ ἄσκησις ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς σύλης. Κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου συντάσσεται ὑπὸ τῆς συλῶσης ἀρχῆς πρᾶξις κατασχέσεως τῶν ἐμπορευμάτων ἢ καὶ τοῦ πλοίου (22), ὅπερ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁδηγεῖται εἰς τὸν ἐγγύτατον λιμένα τῆς ἐπικρατείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ἢ ὡς εἴρηται ἀρχή. Ἄμα τῇ ἀφίξει τῆς σύλης εἰς τὸν λιμένα τὸ πρωτοβάθμιον δικαστήριον λειῶν, ὀχλούμενον ὑπὸ τῶν κατὰ νόμον ἀρμοδίων διοικητικῶν ἀρχῶν αὐτῆς ταύτης τῆς κατασχούσης πολιτείας, ἐπιλαμβάνεται τῆς κρίσεως τῆς διαφορᾶς συμφώνως πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην εἰδικὴν διαδικασίαν (23).

(22) Ἐν ἐκ τῶν προβαλλομένων ὑπὸ Παπασταθοπούλου, Θέματα διοικ. δικον. δικαίου, ἐνθ' ἄνωγ., 1932, σελ. 199, ἐπιχειρημάτων ὑπὲρ τῆς ἐλλείψεως τοῦ οὐσιαστικοῦ στοιχείου τῆς δικαιοδοσίας ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ δικαστηρίου λειῶν εἶναι ὅτι τὸ δικαστήριον τοῦτο ἐπιλαμβάνεται τῆς ὑποθέσεως πρὶν ἢ ἐκδοθῆ καὶ παράνομος διοικητικὴ πρᾶξις. Ἐν τούτοις πρὸ τῆς ἐνώπιον τοῦ συλλοδικίου δίτης ἐκδίδεται τῶντι διοικητικὴ πρᾶξις, ἡ «πρᾶξις» ἢ τὸ «πρωτόκολλον» τῆς κατασχέσεως. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ κατάσχεσις τοῦ λαθρεμπορίου πολέμου ἀποτελεῖ δικαίωμα τοῦ ἐμπολέμου κράτους καὶ ὅτι συνεπῶς, ἐφ' ὅσον ἡ ὡς εἴρηται διοικητικὴ πρᾶξις ἔχει τοιοῦτον ἀντικείμενον, δὲν εἶναι παράνομος. Ἄλλ' ἀκριβῶς τοῦτο πρόκειται νὰ κριθῆ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου: ἂν δηλαδὴ τὸ κατασχθεὶν εἶναι ἢ οὐ λαθρεμπόριον πολέμου, συνεπῶς δ' ἂν τυγχάνῃ νόμιμος ἢ μὴ ἡ πρᾶξις τῆς κατασχέσεως. Ἡ ὑπαρξις ἀπλῶς τοιαύτης πράξεως καθιστᾷ ὑποστατὴν διοικητικὴν διαφορὰν, διότι ἡ πρᾶξις ἀποτελεῖ ἀντικείμενον δίτης. Τὸ κατ' οὐσίαν βίασιμον τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ιδιώτου εἶναι ἄλλο ζήτημα.

(23) Τὸ δικαστήριον καλεῖται ὅπως ἐπιληφθῆ ἐκάστης ὑποθέσεως ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν, ὅπερ ἀποστέλλει τοὺς φακέλους τῶν κατασχέσεων εἰς τὸν παρὰ τῷ πρωτοβαθμίῳ δικαστηρίῳ ἐπίτροπον τῆς ἐπικρατείας. Οὗτος παραδίδει εἰς τὸν γραμματεῖα τοῦ δικαστηρίου τοὺς οἰκείους φακέλους μετὰ τῶν συναφῶν ἐγγράφων καὶ πειστηρίων, τῶν δυναμένων νὰ ἐνδιαφέρωσι τοὺς διαδίκους, ἅτινα μένουσιν κατατεθειμένα παρὰ τῷ γραμματεῖ ἐπὶ τριακονθήμερον ἀπὸ τῆς παραδόσεως αὐτῶν. Ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ὀρίζει ἐν τῶν μελῶν αὐτοῦ ὡς εἰσηγητὴν δι' ἐκάστην ὑπόθεσιν, ἡ δὲ πρωτοκόλλησις τῆς ὑποθέσεως γνωστοποιεῖται, μέσῳ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἄλλοδαποὺς ιδιώτας. Οὗτοι, καὶ πολέμιοι ὄντες, δικαιούνται κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον νὰ παρυσώσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Ὁφείλουσιν ὅμως νὰ παρουσιασθῶσι προηγουμένως εἰς τὸν πρόεδρον αὐτοῦ, ὅστις ἐξετάζει ἂν νομιμοποιῶνται, πειθόμενος δὲ τυχόν περὶ τούτου, δέχεται αὐτοὺς δι' ἰδίαις πράξεως ὡς διαδίκους, ἀφιεμένης τῆς ὀριστικῆς περὶ τούτου κρίσεως εἰς τὸ δικαστήριον (πρβλ. εἰδικωτέρας διατάξεις ἐν ἄρθρῳ 4 τοῦ νόμου 6 τοῦ 1913).

Ὁ εἰσηγητὴς πρὸ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς δικασίμου δέον νὰ ἔχη ἐπιμεληθῆ τῆς συμπληρώσεως τοῦ φακέλου τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς διακριβώσεως τοῦ πραγματικοῦ αὐτῆς μέρους. Μελετᾷ δὲ τὰ συγκεντρωθέντα στοιχεῖα καὶ εἰσηγεῖται εἰς τὸ δικαστήριον, συνερχόμενον ἐν συμβουλίῳ, ἂν δέον νὰ θεωρηθῆ ἡ γενομένη «ἀνάγκαις» πλήρης. Ἐν καταφατικῇ περὶ τούτου κρίσει τοῦ δικαστηρίου, ὀρίζεται ὑπ' αὐτοῦ προθεσμίαι, τούλάχιστον δεκαήμερος, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας καὶ οἱ νομιμοποιούμενοι ιδιώται ὀφείλουσιν

Ἡ αὐτὴ διαδικασία τηρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 5 § 4 τοῦ νόμου 831 τοῦ 1946 καὶ παρὰ τῷ δευτεροβαθμίῳ δικαστηρίῳ. Ἡ ἐνώπιον τοῦ τελευταίου τούτου ἔφεσις ἀσκεῖται παρὰ παντὸς ἐν τῇ πρωτοβαθμίᾳ δίκη διαδίκου, εἴτε τοῦ συληθέντος ιδιώτου εἴτε τῆς κρατικῆς διοικήσεως, ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν (24) ἢ τοῦ παρὰ τῷ πρωτοβαθμίῳ δικαστηρίῳ κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου (25), ἐντὸς ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ὀριζομένης ἐν ἄρθρῳ 5 § 1 τοῦ αὐτοῦ νόμου. Δι' ἐφέσεως δὲν δύνανται παραδεκτῶς νὰ προσβληθῶσιν ἀποφάσεις προδικαστικαὶ τοῦ πρωτοβαθμίου δικαστηρίου (26). Τρίτος, μὴ διατελέσας διάδικος ἐν τῇ πρωτοβαθμίᾳ δίκη, δὲν νομιμοποιεῖται πρὸς ἔφεσιν (27). Αἴτησις δ' ἀναίρεσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τῶν τελεσιδίκων ἀποφάσεων τοῦ δευτεροβαθμίου δικαστηρίου λειῶν δὲν ἔχει καθιερωθῆ, οὔτε διὰ τοῦ ν. 831 τοῦ 1946 οὔτε, ἐπὶ τοῦ παρόντος, διὰ διατάγματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν ἄρθρῳ 1 § 7 τοῦ ν. 4210 τοῦ 1929 [239] ἐξουσιοδοτήσεως (28). Ὡσαύτως δὲν χωρεῖ τριτανακοπή, οὔτε ἐνώπιον τοῦ πρωτοβαθμίου οὔτε ἐνώπιον τοῦ δευτεροβαθμίου δικαστηρίου (29).

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τοὺς τηρητέους ἐν τῇ παρ' ἡμῖν δικαιοδοσίᾳ θαλασσίων λειῶν διαδικαστικὸς κανὼνας. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἐφαρμοστέον ἐσωτερικὸν οὐσιαστικὸν δίκαιον δύνανται νὰ λεχθῆ, ὅτι μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον ἀξιολόγους νομοθετικὰς πηγὰς εἰς πλείστας περὶ λειῶν δίκας ἀποτελοῦσιν ὡς πρὸς τινὰς διατάξεις αὐτῶν καὶ τὰ ἐξῆς νεώτερα νομοθετικά

νὰ παραδώσουν εἰς τὸν πρόεδρον τὰς τελικὰς προτάσεις των. Ὁρίζεται δὲ τότε καὶ ἡ δικάσιμος τῆς ὑποθέσεως, ἥτις γνωστοποιεῖται εἰς τὸν ἐπίτροπον τῆς ἐπικρατείας καὶ εἰς τοὺς διαδίκους ἢ τοὺς πληρεξουσίους αὐτῶν (ἄρθρ. 8).

Κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν δικάσιμον συνέρχεται τὸ δικαστήριον εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν. Καὶ ὁ μὲν εἰσηγητὴς ποιεῖται λεπτομερῆ ἐκθεσιν τῆς ὑποθέσεως, ὁ δὲ γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὰς προτάσεις τῶν ιδιωτῶν, εἶτα δὲ καλοῦνται νὰ λάβωσι τὸν λόγον οἱ νομιμοποιούμενοι οὔτοι ιδιώται ἢ οἱ πληρεξούσιοι αὐτῶν καὶ τελευταίος ἀγορεύει ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας. Δύνανται δὲ νὰ παραστῆ καὶ νὰ ἀκουσθῆ καὶ ἐκπρόσωπος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν (ἄρθρ. 9).

Ἡ διάσκεψις τοῦ δικαστηρίου λαμβάνει χώραν ἐντὸς τριμήρου ἀπὸ τῆς συζητήσεως, ἢ δ' ἀποφάσις, λαμβανομένη δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας, καταρτίζεται εἰδικῶς ἠτιολογημένη καὶ δημοσιεύεται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει (ἄρθρ. 10).

(24) Δευτεροβ. ἐλλ. δικ. λειῶν 10 τοῦ 1949.

(25) Δευτεροβ. 2 τοῦ 1947, 7, 9 ἕως 12, 14 τοῦ 1949.

(26) Ἄρθρ. 11 § 1 τοῦ ν. 6 τοῦ 1913, ὡς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ ν. 831 τοῦ 1946 [11].

(27) Δευτεροβ. 5 καὶ 13 τοῦ 1949.

(28) Τῆν νόμιμον ἐκθεσιν τοῦ διατάγματος τούτου καθιστᾷ νῦν δυνατὴν ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ν. 831 τοῦ 1946, ἥτις δὲν ἀποκλείει ρητῶς τὴν εἰσαγωγὴν ἐκτέλετου ἐνδίκου μέσου, ὡς ἡ ἤδη ἀντικατασταθεῖσα διὰ τοῦ ν. 831 ὅλως κατηγορηματικῆ ἐκφρασεὶς τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ ν. 6 τοῦ 1913.

(29) Πρωτοβ. 102 τοῦ 1947. Δευτεροβ. 5α τοῦ 1949.

κείμενα: Ἡ συντακτ. πράξις 45 τοῦ 1945, οἱ ἀν. νόμοι 410 καὶ 464 τοῦ 1945 καὶ οἱ τροποποιήσαντες τὸν τελευταῖον τοῦτον ἀ. ν. 1122 τοῦ 1946 [107], νμθ. διάτ. 276 τοῦ 1947 [71] καὶ ν. 717 τοῦ 1948 [168]. Ἐπὶ κατοχῆς εἶχον ἐκδοθῆ καὶ τὰ νμθ. διατάγματα 108 τοῦ 1941 [182] καὶ 209 τοῦ 1941 [209], ἐπικυρώσαντα πρωτόκολλα συναφθέντα μεταξύ μελῶν τῶν τότε κατοχικῶν κυβερνήσεων καὶ γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν (30).

Ἄνευ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν ἐκ λειῶν διαφορῶν εἰς ἴδια διοικητικὰ δικαστήρια καὶ τῆς οὕτω πως διαμορφώσεως αὐτῶν εἰς ἴδιον θεσμὸν διοικητικῶν διαφορῶν, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, συμφῶνως πρὸς τὴν σύγχρονον τοῦλάχιστον περὶ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ καὶ περὶ δικαιοκρατουμένης πολιτείας νομικὴν ἀντίληψιν, ἤθελε πιθανώτατα καταλέξει τὰς ἐν λόγῳ ἐνδίκους διενέξεις εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν διοικητικῶν διαφορῶν τῶν ἀναφερομένων ἐκ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνης τοῦ κράτους διὰ τὰς ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ παρανόμως ἐπιφερομένας εἰς τρίτους ζημίας. Πρόκειται, τῶνόντι, περὶ θεσμῶν συγγενεστάτων, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἢ ἤθελε τεθῆ κατὰ μέρος ἡ ἀποψις τοῦ διεθνoῦς δικαίου. Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἐξεδικάζον ἄλλοτε τὰς ἐκ λειῶν διαφορὰς καὶ ἐπέβαλλον τὰς ἐν ἀδίκῳσιν ἀποζημιώσεις εἰς βᾶρος τοῦ δημοσίου, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ οἰασδῆποτε περιουσιακῆς βλάβης ἐπενεχθείσης εἰς ἰδιώτην συνεπεῖα παρανόμου ἀσκήσεως τῆς δράσεως τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, μὲ τὴν διαφορὰν βεβαίως ὅτι ἐν ταῖς περὶ λειῶν διενέξεσιν ἡ κάταρξις τῆς δίκης ἐγένετο, ὡς εἴρηται, ἐπιμελεῖα τῆς δημοσίας διοικήσεως, ὑπὸ μορφὴν ἀναγνωριστικῆς ἀγωγῆς, οὐχὶ δ' ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ τοῦ ἰδιώτου, τὸ δ' ἐφαρμοστέον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου οὐσιαστικὸν δίκαιον ἦτο τὸ διέπον τὰς θαλασσίας λείας διεθνὲς δίκαιον, οὐχὶ δὲ φέρ' εἰπεῖν οἱ θεσμοὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου περὶ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνης ἐκ ζημιολογῶν ἀδικημάτων.

Ἄν μὴ εἶχον συσταθῆ τὰ παρ' ἡμῖν συλοδικεῖα, αἱ ἐκ λειῶν δίκαι θὰ περιελαμβάνοντο κατὰ ταῦτα, μέ τινας παραλλαγὰς, μεταξύ τῶν ἄλλων ἐνδίκων διενέξεων τῶν γεννωμένων ἐκ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνης τῆς διοικήσεως ἐκ ζημιολογῶν παρανομιῶν ἐν τῇ ἐξουσιαστικῇ αὐτῆς δράσει. Αἱ πραγματικαὶ προϋποθέσεις τῆς εὐθύνης ταύτης θὰ ἦσαν καὶ τότε βεβαίως διάφοροι, διότι θὰ διείπετο ἡ συναφῆς δημοσίου δικαίου ἐνοχῆ ὑπὸ ἰδίων κανόνων.

Ἐρευνητέον τέλος ἂν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κινηθῆ κατὰ τῆς ἐκτελεστῆς ἐξουσιαστικῆς πράξεως τῆς κατασχέσεως ἡ ἀκυρωτικὴ δικαιοδοσία τοῦ Συμ-

(30) Ὑπὸ τύπον ἀπλῶν παραδειγμάτων πρβλ. τὰς ἐλλ. δικ. λειῶν (πρωτοβ.) 67, 69, 70, 128 τοῦ 1947, αἵτινες ἔκριναν καὶ κατ' ἐφαρμογὴν τῶν ὡς εἴρηται νεωτέρων συντακτ. πράξεων, νόμων καὶ νομ. διαταγμάτων.

βουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀνεξαρτήτως τῆς κρίσεως τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων περὶ τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως καὶ τοῦ ποσοῦ αὐτῆς. Ἄν δὲν εἶχον διαμορφωθῆ αἱ ἐκ λειῶν διοικητικαὶ διαφοραὶ εἰς ἴδιον θεσμὸν ἀμφισβητούμενου διοικητικοῦ ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν ἐσωτερικοῦ δικαίου, θὰ ἦδύνατο ὁ δικαιοῦχος τοῦ συληθέντος πλοίου καὶ τῶν ἐμπορευμάτων νὰ προκαλέσῃ κρίσιν τοῦ ἀνωτάτου διοικητικοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς νομιμότητος τῆς πράξεως τῆς κατασχέσεως, ἀσκῶν κατ' αὐτῆς αἴτησιν ἀκυρώσεως;

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοιαύτη τις αἴτησις ἀκυρώσεως ἤθελε κριθῆ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὡς ἀπαράδεκτος, διότι ἡ πράξις τῆς κατασχέσεως ἤθελε προφανῶς θεωρηθῆ ὡς «πρᾶξις κυβερνητική», ὡς «πρᾶξις διαχειρίσεως πολιτικῆς ἐξουσίας», μὴ δεκτικὴ ἀκυρώσεως (31). Ἄλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῆ ὅτι ἡ αἴτησις ἀκυρώσεως ἤθελε κριθῆ ὡς παραδεκτὴ, ἐνδεχομένως δὲ καὶ ὡς κατ' οὐσίαν βάσιμος, ἡ ἀκυρωτικὴ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας δὲν θὰ ἦτο, ὡς εἰκόσ, δυνατὸν ἢ νὰ ἔρη τὸ κῦρος τῆς παρὰ τοὺς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου γενομένης πράξεως κατασχέσεως. Διὰ τὰς πρὸς ἀποζημιώσιν τυχόν κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ὁ ἀδίκως συληθεὶς θὰ ὄφειλε νὰ προσφύγῃ δι' ἰδίας ἀγωγῆς ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. Τὰ τελευταῖα ταῦτα, κατὰ τὴν σύγχρονον νομικὴν ἀντιλήψιν, ἀνεξαρτήτως τῆς πρὸ τριακονταπενταετίας καὶ πλέον κρατούσης διαφοροῦ ἐκδοχῆς, θὰ ὄφειλον νὰ θεωρήσωσιν ἑαυτὰ ἀναρμόδια, ἐν ἐλλείψει εἰδικῶν νομοθετικῶν διατάξεων, ὅπως θίξωσι τὸ κῦρος πράξεων τῆς δημοσίας διοικήσεως. Θὰ περιορίζοντο εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀποζημιώσεως δικαιοδοσίαν, μάλιστα δ' ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀγωγῇ τοῦ ζημιωθέντος ιδιώτου, τοῦ δικαιοῦχου δηλαδὴ τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου.

Ἦδη πᾶσα μὲν αἴτησις ἀκυρώσεως, ἥτις ἤθελε τυχόν ἀπευθυνθῆ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τῆς πράξεως τῆς κατασχέσεως, θὰ ἀπερρίπτετο ὡς ἀπαράδεκτος, διὰ τὸν προέχοντα λόγον τῆς ὑπάρξεως «παραλλήλου προσφυγῆς» κατὰ τῆς ὡς εἴρηται πράξεως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων λειῶν (32). Ἄλλ' εἰς ἀντιστάθμισμα ἢ ἔκτασις τῆς δικαιοδοσίας τῶν συλοδικῶν εἶναι πολλῶ ἐυρύτερα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀκυρωτικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Εἰς τὰ δικαστήρια τῶν λειῶν ἀνατίθεται ὑπὸ τοῦ νομοθέτου νὰ κρίνωσι γενικῶς «περὶ τε τοῦ κύρους καὶ τῶν νομίμων ἀποτελεσμάτων» (33) τῆς σύλης. Ἄν μὲν τὰ δικαστήρια κηρύξωσι διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν τὸ κατασχεθὲν φορτίον ἢ πλοῖον ὡς «δίκαιον σῦλον», ὡς «καλὴν λείαν», δημεύεται τοῦτο ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς κατασχούσης πολιτείας.

(31) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 46 § 3 τοῦ ν. 3713 τοῦ 1928 [273].

(32) Πρβλ. ἄρθρ. 46 § 1 τοῦ αὐτοῦ νόμου.

(33) Ἄρθρ. 1 § 1 τοῦ ν. 831 τοῦ 1946. Πρβλ. καὶ ἄρθρ. 10 § 3 καὶ ἄρθρ. 13 τοῦ ν. 6 τοῦ 1913.

Ἄν τούναντίον τὰ δικαστήρια κρίνωσιν ὅτι πρόκειται περὶ «ἀδικοσυλίας», αἴρουν διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν τὴν κατάσχεσιν, συγχρόνως δὲ λύουσιν ὑποχρεωτικῶς τὸ ζήτημα τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ εὐθύνης τοῦ κατασχόντος κράτους⁽³⁴⁾ πρὸς ἀποζημίωσιν ἔναντι τοῦ ληϊσθέντος. Διότι, σημειωτέον, οὐχὶ πᾶσα παράνομος κατάσχεσις πλοίου ἢ φορτίου συνεπάγεται τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνην. Κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὁ ἀδίκως ληϊσθεὶς δύναται νὰ προσδοκᾷ βασιμῶς ἀνόρθωσιν τῆς προσγενομένης αὐτῷ περιουσιακῆς βλάβης μόνον ἂν δὲν ὑπῆρχε δεδικαιολογημένη αἰτία νὰ ὑποληφθῇ, καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ κατάσχεσις, τὸ πλοῖον ἢ τὸ φορτίον αὐτοῦ ὡς νόμιμος λεία. Δι' ὃ καὶ ὁ νόμος 6 τοῦ 1913 ὀρίζει ἐν ἄρθρῳ 10 § 3 αὐτοῦ, ὅτι ἡ κρίσις τοῦ δικαστηρίου περὶ εὐθύνης τοῦ δημοσίου εἰς ἀποζημίωσιν ἐν περιπτώσει «ἀδικοσυλίας» θέλει ἐξαρτηθῆ «ἐκ τῶν συνδραμόντων κατὰ τὴν κατάσχεσιν ὄρων». Ἄν πράγματι ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ διενέργεια τῆς κατασχέσεως ἦτο ὅλως ἀδικαιολόγητος, ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶχε βασιμον λόγον ὁ συλῆσας νὰ νομίση νόμιμον τὴν λείαν, ἢ εἰς ἣν ἀνήκει οὗτος πολιτεία εὐθύνεται εἰς ἀποζημίωσιν. Ἄν τούναντίον τὸ ἀδικαιολόγητον τῆς σύλῆς δὲν ἀποδειχθῇ, ἂν δηλαδὴ ὁ ἐνεργήσας τὴν κατάσχεσιν εὐλόγως καὶ βασιμῶς προβάλλῃ ὅτι δεδικαιολογημένως ἐπλανήθη ἐκλαβὼν τὴν κατασχεθεῖσαν λείαν ὡς «δίκαιον σῦλον», αἴρεται μὲν ἡ κατάσχεσις, ἐλευθερουμένου τοῦ πλοίου ἢ καὶ τοῦ φορτίου—ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, ἔχει κριθῆ ὅτι οἱ κανόνες δικαίου δὲν ἐπιτρέπουν ἐν προκειμένῳ τὴν λείαν—ἀλλὰ συγχρόνως ἀπορρασίζεται ὅτι ὁ συληθεὶς δὲν δικαιούται εἰς ἀνόρθωσιν τῶν ἐκ τῆς κατακρατήσεως τοῦ φορτίου ἢ καὶ τοῦ πλοίου προσγενομένων αὐτῷ περιουσιακῶν βλαβῶν⁽³⁵⁾. Σημειωτέον δ' ὅτικατὰ τοὺς κανόνας τοῦ διεθνοῦς δικαίου τὸ βῆρος τῆς ἀποδείξεως περὶ τοῦ ὅτι ἀδικαιολογήτως ἐπλανήθη ὁ ἐνεργήσας τὴν κατάσχεσιν ὑπέχει ὁ «ἀδικοσυληθεὶς».

Περὶ ἀμφοτέρων τῶν ὡς εἴρηται ζητημάτων—ἦτοι περὶ τε τοῦ κύρους τῆς σύλῆς, ἐν ἀποφατικῇ δὲ περιπτώσει καὶ περὶ τῆς κατ' ἀρχὴν ὑπάρξεως τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνης—κρίνουσι τὰ δικαστήρια λειῶν, ἔστω καὶ μηδὲν παραστάντος τοῦ ἐφοπλιστοῦ. Ἴνα ὅμως καθορισθῇ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν δικαστηρίων τούτων καὶ τὸ ποσὸν τῆς τυχόν κριθείσης ὡς ὀφειλομένης ἀποζημίωσεως—ἦτις θὰ συνίσταται εἰς τὸ διαφέρον, κατὰ τὰς ἀρχὰς

(34) Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐνεργήσαντα τὴν κατάσχεσιν ἀξιωματικὸν τοῦ ναυτικοῦ ἢ ἕτερον δημόσιον λειτουργόν, οὗτος δὲν εὐθύνεται προσωπικῶς εἰς ἀποζημίωσιν, εἰμὴ ἐν περιπτώσει δόλου αὐτοῦ (ἄρθρ. 10, in fine, τοῦ ν. 6 τοῦ 1913). Ἡ τοιαύτη εὐθύνη θέλει ζητηθῆ ὑπὸ μορφήν ἀναγκαστικῆς ἀπαιτήσεως τοῦ δημοσίου κατὰ τοῦ ὑπαλλήλου του, ἢν εἶναι ἀρμόδιον νὰ διακῆ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὀργανικὴν νομοθεσίαν.

(35) Ἄρθρ. 64 τῆς Λονδινεῖου δηλώσεως. Ἑλλην. δικ. λειῶν 34, 35, 37, 42, 47 τοῦ 1913 κλπ.

τοῦ κοινοῦ δικαίου, περιλαμβάνουσα τὴν τε θετικὴν ζημίαν καὶ τὸ διαφυγόν κέρδος (36)—εἶναι ἀναγκαῖον νὰ εἶχεν ὑποβληθῆ νομοτύπως σχετικὴ αἴτησις τοῦ ἐνδιαφερομένου πρὸς τὸ δικαστήριον (37). Ἴδού περίπτωσις καθ' ἣν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἀγωγὴν τοῦ ἰδιώτου πρὸς ἄσκησιν τῆς ἐπὶ λειῶν δικαιοδοσίας.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἐκτεθέντων, ἔχει γίνεαι ἐπίσης δεκτὸν ὑπὸ τῆς νομολογίας τῶν συλοδικείων, ὅτι κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου 6 τοῦ 1913—νῦν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 1 § 6 τοῦ ν. 831 ἐκ τῆς φράσεως «γενομένων συλλήψεων» ἐνδειξιν—τὰ δικαστήρια λειῶν εἶναι ἄρμόδια ὅπως δικαιοδοτήσωσι καὶ ἐπὶ τινων διοικητικῶν διαφορῶν, περὶ τῶν ὁποίων οὐδὲν ὀρίζει ὁ νόμος 6 ρητῶς. Ἐκδικάζουσι, πράγματι, τὰ συλοδικεῖα καὶ ἀγωγὰς ἀποζημιώσεως ἰδιωτῶν κατὰ τῆς πολιτείας, συναφεῖς πρὸς νηοψία ἀσκηθείσας κατὰ παράβασιν τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Κυρίως εἰπεῖν δὲν πρόκειται τότε περὶ διαφορῶν ἐκ λειῶν, ἀφοῦ σύλλη δὲν ἡσκήθη. Ἐλαβε χώραν ἀπλῆ πρόσκαιρος σύλληψις, ἀπλῆ νηοψία, μὴ καταλήξασα εἰς κατάσχισιν, καθ' ἣ μὴ εὑρεθέντος λαθρεμπορίου πολέμου. Ἄν ἡ νηοψία ἐγένετο κατὰ παράβασιν τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὴν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου, ὁ δ' ἐφοπλιστῆς ὑπέστη ἐξ αὐτῆς περιουσιακὰς βλάβας—εἴτε π.χ. συνεπιεῖα τῶν ἡμεραργιῶν τοῦ πληρώματος εἴτε συνεπιεῖα φθορῶν ἅς τινὰς ὑπέστη τὸ φορτίον κλπ.—δύναται αὗτος νὰ ἐναγάγῃ τὸ δημόσιον, ζητῶν νὰ ἀποζημιωθῆ διὰ τὰς βλάβας αὐτάς, οὐχὶ ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἀλλ' ἐνώπιον τῶν συλοδικείων (38).

Ἐξ ὧσων ἐξετέθησαν καθίσταται πρόδηλον πόσον ἐκτεταμένη εἶναι ἡ δικαιοδοσία τῶν τεταγμένων πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐκ λειῶν διοικητικῶν διαφορῶν δικαστηρίων. Κήρυξις τῆς σύλλης ὡς «δικαίας» καὶ δήμευσις αὐτῆς ἢ τούναντίον ἔρσις τῆς κατασχέσεως καὶ ἐλευθέρωσις τῆς λείας, πρὸς δὲ καὶ ἐπιδίκασις ὠρισμένου ποσοῦ ἀποζημιώσεως εἰς βάρους τοῦ δημοσίου ἐκ λόγων πλειόνων τοῦ ἐνός, πάντα ταῦτα εἶναι δυνατόν νὰ διαταχθῶσι διὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐν λόγῳ δικαστηρίων.

Αἱ ἐκ λειῶν πολέμου ἐνδικοὶ διενέξεις ἀποτελοῦσι κατὰ ταῦτα θεσμὸν

(36) Διὰ νὰ κρίνῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ἀποζημιώσεως, τὸ δικαστήριον τῶν λειῶν σταθμίζει τὰς κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἀποδείξεις. Ὁ νόμος 6 (ἄρθρ. 10, ἐν τέλει) ὀρίζει ὅτι δύναται τοῦτο καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς παρόντας διαδίκους τὸν ἐκτιμητικὸν ὄρκον, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἀρθροῦ 383 τῆς πολιτ. δικονομίας, παραχρῆμα διδόμενον.

(37) Ἄρθρ. 10 καὶ 13 τοῦ νόμου 6. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἄρθρον ἐπιτρέπει νὰ γίνῃ καὶ χωριστὴ δίκη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου λειῶν περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς καταβλητέας ἀποζημιώσεως, ἂν κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν περὶ τοῦ κύρους τῆς σύλλης δίκην δὲν εἶχεν ὑποβάλλει ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐφοπλιστῆς σχετικὴν περὶ ἀποζημιώσεώς του αἴτησιν.

(38) Πρβλ. πχ. ἑλλην. δικ. λειῶν 43 καὶ 44 τοῦ 1913 κλπ.

διοικητικῶν διαφορῶν ἐρρυθμισμένον παρ' ἡμῖν νομοθετικῶς οὐχὶ ἄνευ ἐπιζήλου τινὸς πληρότητος. Ἡ ἐπίλυσις αὐτῶν τέμνει τὴν προκίψασαν διοικητικὴν διαφορὰν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς—ἀπὸ τε τῆς ἀπόψεως τοῦ κύρους τῆς διοικητικῆς ἐνεργείας καὶ τῶν νομίμων αὐτῆς ἀποτελεσμάτων, πρὸς δὲ καὶ τῆς ἀνορθώσεως τῶν προσγενομένων τυχὸν περιουσιακῶν βλαβῶν—χωρὶς νὰ καταλείπεται ἕδαφος πρὸς ἄσκησιν περαιτέρω δικαιοδοσίας ὑπὸ τινος ἄλλης δικαστικῆς ἀρχῆς.
